

MARJATTA ASIKAINEN &
MARJA-LEENA LIIMATAINEN

Yksinään vai yhteisvoimin – yhdessäoppimisen mahdollisuuksia etsimässä

Pasi Sahlberg & Asko Leppilampi
1994. **Yksinään vai yhteisvoimin? -
yhdessäoppimisen mahdollisuuksia
etsimässä.** Yliopistopaino. 187
sivua.

Leppilammen ja Sahlbergin kirja ilmestyy ilmeiseen tarpeeseen. Yhteistoiminnallisen oppimisen menetelmästä kiinnostuneiden opettajien ja kouluttajien joukko kasvaa jatkuvasti. Menetelmään perehtyjille suomenkielinen suomalaisia sovellutuksia sisältävä kirja on tervetullut.

Kirjan tarkoituksena on tarjota opettajille ja kouluttajille taustatiedot ja perusmenetelmät yhdessäoppimisesta. Kirjoittajat käyttävät yhteistoiminnallisen oppimisen synonyyminä yhdessäoppimista. Tämä voi olla menetelmää paremmin kuvaava ilmaus. Yhteistoiminnalla kun saattaa varsinkin työelämässä olla sivumerkityksiä, jotka ovat aivan vastakkaisia kuin tämän menetelmän idea.

Yhdessäoppimisen teoreettisesta taustasta kirjoittajat esittelevät tärkeimpänä konstruktivistiset oppimisen tulkinnat. Konstruktivismi ei ole yksi oppimisen selitysmalli vaan pikemminkin joukko oppimisteorioita, jotka perustuvat yhteisiin teoreettisiin lähtökohtiin. Perustana ovat konstrukttiivinen tieteenteoria ja kognitiivinen psykologia.

Konstruktivistit korostavat oppilaan aikaisempien tietorakenteiden merkitystä oppimisessa. Oppija konstruoi käsityksensä tapah-

tumista tai ilmiöistä omien kokemustensa ja aikaisemmin muodostamiensa mallien perusteella. Oppilaan olemassa olevien tietojen ja uuden tiedon välinen linkki on se tekijä, joka tekee oppimisesta merkityksellistä.

Yhdessäoppimisen menetelmällä oppimiselle järjestetään ympäristö, jossa oppijan on mahdollista tarkastella omia aikaisempia kokemuksiaan ja tietojaan, olla aktiivinen tiedon prosessoija sekä käsitellä tietoa mahdollisimman aidossa ja mielekkäässä asiayhteydessä. Oppiminen on siis tiedon rakentamista, konstruointia syklisenä prosessina, joka toteutuu oppilaan itsensä tekemänä. Subjektiiivisista kokemuksista muodostuu objektiivista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen ja oppilaiden keskinäisen yhteistoiminnan avulla. Tässä on yksi yhdessäoppimisen ydinkohta.

Tämä käsitys oppimisesta muuttaa opettajan roolia. Hän muuttuu tiedon jakajasta oppimisen ohjaajaksi ja oppimisedellytysten luojaksi. Hän siirtää päävastuun oppimisesta oppilaalle ja luottaa tämän omaan aktiivisuuteen.

Yhdessäoppimisen taustalla on humanistinen ihmiskäsitys. Sen mukaan oppilas on tahtova, sisäisen motivaation avulla itse itseään ohjaava yksilö, joka on tietoinen ja vastuullinen omista ratkaisuksistaan. Hän haluaa itsenäistyä ja ohjata omaa oppimistaan.

Kirjan toisessa luvussa, Yhdessäoppimisen taustaa, kirjoittajat tutustuttavat lukijaa joihinkin yhdessäoppimisen taustalla oleviin motiiveihin, jotka ovat innostaneet tutkijoita ja opet-

tajia kehittämään yhteistoiminnallisia menetelmiä ja teorioita.

Luvussa kuvataan käytännön esimerkkien avulla mm. miten vaikutetaan normikonflikteihin, joita syntyy uuteen menetelmään siirryttäessä ja miten tasoitetaan oppijoiden statuksen vaikutusta oppimistilanteessa.

Kirjan luvussa Oppimisen yhteistoiminnallisuus tekijät kuvaavat YTO:n perusideat: yhteinen ja yksilöllinen vastuu, monipuolinen ja avoin vuorovaikutus, ryhmän toiminnan ja oppimisen arvioiminen, yhteistyötaitojen tunnistaminen ja kehittäminen.

Kirjoittajat tähdentävät – eivätkä syyttävät – että yhteistoiminnallinen oppiminen ei ole varsinaisesti opetuksen työtapana tai opetusmenetelmä. Heidän mukaansa se on ennemminkin opetuksen didaktinen lähestymistapa, joka korostaa sosiaalista vuorovaikutusta oppimisen ja kasvamisen tärkeänä komponenttina. Ehkä olisi voinut vielä painokkaammin tuoda esiin, että hyvä vuorovaikutus ja tietoisesti organisoitu yhteistointa ovat välineitä, joiden avulla päästään hyviin oppimistuloksiin.

Luvun Yhdessäoppimisen menetelmiä ja strategioita tarkoituksena on auttaa työtavan käyttäjiä alkuun. Tekijät opastavat opetuksen suunnitteluun, tavoitteiden määrittelyyn, oppimisympäristön, ryhmien muodostamisen periaatteisiin ja YTO:n periaatteiden omaksumiseen ja oppimisen arviointiin.

Kirjoittajat aloittavat kuvaamalla perinteisen ryhmätyön ja YTO:n yhdessätyöskentelyn eroja. Kuvaus on paikallaan, koska moni aikuisopiskelija tuntee kammaa ryhmätyötä kohtaan aikaisempien karvaisten kokemustensa perusteella.

Kirjaan sisältyvät esimerkit käsittelevät koulumaailmaa. Yhteistoiminnallisen oppimisen kehittäminen on tapahtunut pääasiassa kouluympäristöissä. Menetelmän soveltuvuudesta aikuisten oppimiseen on kirjassa vain suppea maininta. Menetelmää on kuitenkin käytetty aikuisten parissa melko runsaasti myös Suomessa. Kokemukset ja tulokset ovat osoittaneet, että yhdessäoppimisen menetelmää voi ja kan-

nattaa käyttää mitä erilaisimmissa aikuisten oppimistilanteissa.

Kirja antaa käytännön harjoituksia ja vinkkejä, jotka saavat ideat elämään ja auttavat menetelmän käyttöönottajaa alkuun. Käytännön ja teorian yhdistäminen vaikeuttaa kuitenkin kirjan luettavuutta. Asiaan vihkiytymättömälle voi käydä niin, että punainen lanka katoaa.

Kirja antaa hyvän yleiskuvan yhteistoiminnallisen oppimisen teoreettisesta taustasta ja peruserätyöskentelystä. Alun teoreettinen tarkastelu on selkeä ja helpolukuinen, mielestämme kirjan paras osa aikuiskouluttajan näkökulmasta.

Sahlberg ja Leppilampi ovat tehneet opettajille ja kouluttajille palveluksen kirjoittamalla tämän kirjan. Se on hyvä johdanto laadukkaamman opettamisen ja oppimisen aikaansaamiseen.